

ธรรมโอสถ

พระอาจารย์สงข มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๑๒๕๔. เนาะ

ถาม : ข้อ ๑๒๕๔. เรื่อง “เรียนถามเรื่องการพิจารณาความเจ็บป่วยเป็น
กรรมฐานครับ”

น้สการหลวงพ่อ ผมไม่ได้ส่งคำถามมานานมาก พอดีกำลังจะบวชอีกไม่กี่วัน
นึกคำถามขึ้นมาได้ อยากจะให้หลวงพ่อเทศน์อธิบายเพิ่มเติม ขออารัมภบทสักหน่อยนะ
ครับ พอดีช่วงก่อนหน้าี่หลายปีแล้ว ผมได้ยินเสียงบางเสียงที่ไม่ใช่เสียงคน จากสถานที่
ปฏิบัติธรรมแห่งหนึ่งบอกผมว่าอาทินวสัจญา จากนั้นผมก็นำมาคั่นจากพระไตรปิฎก
แล้วก็เจอคำว่าอาทินวสัจญาในอาพาธสูตรดังนี้ครับ

“ดูกรอานนท์ ก็อาทินวสัจญาเป็นไฉน ดูกรอานนท์ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่า
ก็ดี อยู่ที่โคนไม้ก็ดี อยู่ในเรือนว่างเปล่าก็ดี ย่อมพิจารณาเห็นดังนี้ว่ากายนี้มีทุกข์มาก มี
โทษมาก โดยเฉพาะอาพาธต่างๆ จึงเกิดขึ้นในกายนี้คือโรคนตา โรคหู โรคจมูก โรคลิ้น
โรคนกาย โรคศีรษะ โรคที่โอบหู โรคปาก โรคฟัน โรคโอ โรคหืด โรคไข้หวัด โรคไข้พิษ
โรคไข้เชื้องซึม โรคในท้อง โรคลมสลบ โรคบิด โรคจุกเสียด โรคลงราก โรคเรื้อน โรค
ฝี โรคกลาก โรคมอกร่อ โรคลมบ้าหมู โรคหิดเปื่อย โรคหิดด้น โรคคุดทะราด หูด
โรคละอองบวม โรคอาเจียนโลหิต โรคคิเคื้อด โรคเบาหวาน โรคเริม โรคพุพอง โรค
ริดสีดวง

อาพาธมีดีเป็นสมุฏฐาน อาพาธที่มีเสมหะเป็นสมุฏฐาน อาพาธมีลมเป็นสมุฏฐาน
อาพาธมีไข้สันนิบาต อาพาธอันเกิดจากฤดูแปรปรวน อาพาธอันเกิดจากการบริหารไม่
สม่ำเสมอ อาพาธอันเกิดจากความเพียรเกินกำลัง อาพาธเกิดแต่วิบากกรรม ความหนาว

ความร้อน ความหิว ความกระหาย ปวดอุจจาระ ปวดปัสสาวะ ย่อมพิจารณาเห็นโดยความเป็นโทษในกายนี้ด้วยประการนี้ ดูกรอานนท์ ที่เรียกว่าอาทีนวสัจญา”

หลังจากช่วงนั้น ชีวิตผมได้เปลี่ยนไปอย่างมาก ได้เรียนเรื่องการรักษาคนแบบแพทย์ทางเลือกและแพทย์แผนไทย トラบจนทุกวันนี้จึงได้เห็นคนป่วยมามาก แต่ก็ไม่เคยเจอว่าในประเทศไทยมีครูบาอาจารย์ท่านไหนจะสอนเรื่องนี้เป็นกิจจะลักษณะแม้แต่ท่านเดียว ไม่เคยเจอในหนังสือธรรมะอื่นๆ เลย จะมีคำนี้ก็เห็นแต่ในพระไตรปิฎกและอรรถกถา แต่ผมก็มั่นใจจะรับจากที่ได้ฟังหลวงพ่อก่อนหน้านี้เป็นร้อยๆ กัณฑ์ว่าหลวงพ่อกับสามารถอธิบายให้เป็นธรรมได้ ขอแยกคำถามเป็นข้อๆ ดังนี้

๑. ถ้าเราจะนึกถึงอาการป่วยใดๆ ของตนเองเป็นการพิจารณาในจิต ทำอย่างไรจึงจะวางใจเป็นกลางได้ ไม่ทรมนทรมายกับอาการป่วยของตนเองนั้นครับ อย่างเช่นกรณีปวดหลังมากๆ เวลานั่งสมาธิ

๒. ถ้านึกถึงคนป่วยและโรคต่างๆ ที่ประสบมาก่อนหน้านี้ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ใจเป็นกลางได้โดยไม่เศร้าสลดครับ เพราะเวลานึกที่ไร้มันห่อเหี่ยวใจครับ

๓. ถ้ายกกรรมสลับจนอารมณ์สงบ กับพิจารณาอาการป่วยหรือคนป่วย ควรเน้นหนักทำส่วนไหนมากน่ะครับ

ตอบ : นี้คำถามเนาะ คำถามคือว่าตอนนี้ผมกำลังจะบวช คำถามเขานะ ผมฟังเทศน์หลวงพ่อกับมาก ตอนนี้ผมกำลังจะบวชเลยคิดขึ้นมาได้ว่า คิดขึ้นมาได้เพราะป่วยไง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าผมกำลังจะบวช เวลาเราศึกษาเขาบอกว่าเขาเคยฟังเทศน์มาเยอะแล้วเขาไปภาวนาที่หนึ่งแล้วมันเกิดได้ยินเสียงมาว่าอาทีนวสัจญา ก็รู้สึกอื่นๆ ไปเจอในพระไตรปิฎก คำว่าเจอในพระไตรปิฎก พอเจอในพระไตรปิฎกมันเป็นหัวข้อ ถ้าหัวข้อแล้วมันเป็นพระสูตรใช่ไหมเราก็ไปอ่านมา อ่านมาเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระสูตรหรือในพระวินัยทั้งหมดมันจะมีที่มาที่ไป ที่มาหมายความว่าดูสิทเวเม ภิกขเว เห็นไหม นี้เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเทศน์ธรรมจักๆ จะเทศน์อะไรก็แล้วแต่ จะเทศน์ถึงว่ามีเหตุการณ์อย่างไรบอกพระอานนท์ไป

นี่ก็เหมือนกัน นี่ต้องมีคนมาถาม หรือมีเหตุการณ์อย่างใด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงจะแสดงธรรม ถ้าแสดงธรรมมานี้พูดถึงความเป็นโลก ความเป็นโลกนี้เวลาแสดงธรรมขึ้นมาแล้วบอกว่าไม่มีครูบาอาจารย์องค์ไหนพูดอย่างนี้เลย ไม่มีครูบาอาจารย์องค์ไหนพูดอย่างนี้เลย เวลาเทศน์ เวลาเทศน์ของครูบาอาจารย์ท่านพูดถึงโลก อย่างเช่นหลวงปู่ติ่มกระดุก ๓๐๐ ท่อน กระดุก ๓๐๐ ท่อนหลวงปู่ติ่มท่านก็มีความถนัดของท่าน

อย่างเช่นหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นพุทธโธสว่างไสว พุทธโธ่องใส เพราะหลวงปู่ฝั้นท่านชำนาญเรื่องนี้มาก หลวงปู่ฝั้นท่านชำนาญเรื่องกำหนดพุทธโธนะ แล้วจิตท่านจะสว่างมาก ครอบโลกธาตุ แล้วท่านจะรู้อะไรไปหมดหลวงปู่ฝั้นนะ นี่มันอยู่ที่จิตนิสัยของคน ถ้าจิตนิสัยของคนชำนาญในทางไหน ฉะนั้น ที่ว่าไม่มีครูบาอาจารย์พูดอย่างนี้สักคน มี แต่ใจเรามันฟังแล้วมันผ่านใจ เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา มันฟังผ่านไปเฉยๆ แต่ถ้าเราไปเจอครูบาอาจารย์องค์ไหนที่พูดอย่างนี้ปั๊บ ถ้าเราสะเทือนใจนะมันจะจำแม่นเลย

ในกรณีอย่างนี้ ถ้าโดยพื้นฐานไปก็ทำกันไป เราได้ข่าวมาเราไม่เห็นกับตนะอย่างเช่นหลวงปู่ผาง หลวงปู่ผางที่ขอนแก่นท่านไม่ฉันทื่อสัตว์นะ จนท่านนิพพานไปแล้วก็ยังไม่มีการรู้ว่ามีฉันทื่อสัตว์ เวลาคนใส่บาตรไปท่านจะเจี่ยของท่านไว้ ท่านทำอะไรโดยนิสัยของท่านท่านก็ไม่บอกใคร ท่านทำของท่าน เห็นไหม ครูบาอาจารย์ที่ท่านทำท่านทำไม่แสดงออก ท่านทำของท่านเป็นเรื่องส่วนตัว ที่นี้เป็นเรื่องส่วนตัว เรายังนี่คลื่นวิทยุส่งมา คลื่นรับเรามีไหม? เราจับต้องได้ไหม? ถ้าเราคลื่นรับได้ เราจับต้องได้ เรารู้ได้ ถ้าเรารู้ได้มันก็เป็นประโยชน์กับเราได้ แต่อันนี้พอเราได้ยินเสียง ได้ยินเสียงเป็นอาทิณาสัญญา แล้วเราไปรื้อค้นของเรามันก็เป็นความเห็นของเรา

ฉะนั้น เราจะพูดคำว่า

ถาม : ไม่เคยเห็นครูบาอาจารย์ท่านพูดเรื่องอย่างนี้เลย มีแต่ในพระไตรปิฎก

ตอบ : ครูบาอาจารย์ท่านจะพูดต่อเมื่อ ต่อเมื่อที่ว่ามันเป็นประโยชน์กับคนฟังคนนั้น แต่คนฟังคนนั้นท่านเจ็บไข้ได้ป่วยมาอย่างไร ท่านก็จะเทศน์ให้กำลังใจ เทศน์บอก แล้วอย่างเช่นเวลาท่านช่วยเหลือกัน ท่านเจอจางกันมันก็มี ฉะนั้น มันมีอย่างนั้นมันเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ เรื่องอาพาธ เรื่องต่างๆ ฉะนั้น เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วยไข้ไหม? ชีวิต

เราพอเราได้ยินอย่างนั้นปั๊บเราก็ไปศึกษา พอศึกษามานี้ประสบการณ์แล้ว ไปเรียนเรื่อง แพทย์ทางเลือก แล้วเราได้ไปเห็นอย่างนั้นมันก็เป็นสลดใจ

ความสลดใจ มันก็เหมือนกับเวลาคำสอนของพระพุทธเจ้าบอกว่าให้ไปเที่ยวป่า ฆ่า ไปเที่ยวป่าฆ่ามันก็เหมือนที่เราเห็นนี้แหละ เราเห็นคนเจ็บ คนป่วยเราก็สะท้อนใจ นี่เราก็สลดสังเวช นี่สลดสังเวชขึ้นมามันก็ไม่คิดออกไปเรื่องโลกๆ มันคิดแต่เรื่องของคน เรื่องของคน เรื่องของการเจ็บไข้ได้ป่วย เรื่องของคนนี่เรื่องอาพาธ เรื่องต่างๆ นี่มันเห็น แล้วคนก็มีเท่านี้ มันไม่คิดห่อหุ้มไปทางอื่น นี่ขนาดเราพิจารณาการเจ็บไข้ได้ป่วยนะ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พิจารณาซากศพ เวลาคนป่วย ป่วยจนตาย ตายแล้วก็เหลือแต่ซากศพ

นี่ดูซากศพคนก็มีเท่านี้ คนก็มีเท่านี้ มันจะมีคุณงามความดีเท่านี้แหละอยู่กับนี้แหละ คนมีเท่านี้ ให้มันสะท้อนใจ นี่มรณานุสติ ถ้าเป็นมรณานุสติ คิดถึงความตายๆ เป็นมรณานุสติ แต่เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย ถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยนะ เวลาครูบาอาจารย์ นี่ธรรม โอสถๆ ถ้าธรรมโอสถนะท่านพิจารณาของท่าน ท่านดูแลของท่าน ดูแลร่างกายของท่าน ถ้าดูแลร่างกายของท่าน เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา ธรรมโอสถมันรักษาให้หายได้ ถ้า รักษาหายได้มันจะเข้ามาที่คำถามใจ คำถามข้อที่ ๑

ถาม : ๑. ถ้าเราจะนึกถึงอาการป่วยใดๆ ของตนเอง เป็นการพิจารณาในจิต จะ ทำอย่างไรถึงจะวางจิตเป็นกลางได้ไม่ทรมนทรมายกับอาการป่วยของตนเองนั้น

ตอบ : อย่างเช่นกรณีปวดหลังมากๆ ในกรณีปวด นี่ถ้าคนครูบาอาจารย์ท่าน ผ่านมาแล้ว เวทนาคือเวทนา นี่เวทนาไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่เวทนา เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ เวทนา แต่ถ้าเวทนาเป็นเรามันปวดมาก ใจที่ปวดๆ เพราะเวทนาเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเรา ความเจ็บไข้ได้ป่วยก็เป็นเรา ถ้าเป็นรณะ เพราะเราเองเจ็บไข้ได้ป่วย

ฉะนั้น ความเจ็บไข้ได้ป่วยมันเป็นเรื่องของอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของร่างกาย จิตใจ มันไม่เกี่ยวเลย จิตใจ นี่จิตใจมันไม่ได้เกี่ยวกับความเจ็บป่วยนั้นเลย แต่จิตใจถ้ามันไม่มี สติปัญญา มันไปแบกหามความเจ็บป่วยนั้น มันเจ็บป่วยยิ่งกว่าร่างกายอีก ร่างกายนี้เป็น ธาตุรู้เฉยๆ ความเจ็บไข้ได้ป่วย จิตนี้ไปรับรู้เรื่องความเจ็บไข้ได้ป่วย แล้วมันก็ไปแบก หาม แบกหามแล้วมันก็มีตัณหาไข่มุข อยากหาย อยากไม่เจ็บ อยากให้เวทนามันหายไป

นี่ความอยากตรงนั้นมันไปกระตุ้นให้มันหนักหนาสาหัสสาครรจ์เข้าไปอีก ความเจ็บมันก็มีของมันอยู่แล้ว เวทนาเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง จิตมันรับรู้ของมัน อย่างธรรมชาติ เห็นไหม อย่างเวลาเรานั่งอยู่ เรานั่งขัดสมาธิ เลือดลมมันเดินไม่สะดวก มันเกิดอาการเหน็บชา มันเกิดต่างๆ นี่โดยทางการแพทย์เขาพิสูจน์ได้ เวลาจิตถ้ามันสงบนะ พิจารณาพุทโธ พุทโธ หรือปัญญาอบรมสมาธิถ้าจิตมันปล่อยเวทนาไป แล้วเวทนามันหายไปไหนล่ะ? แล้วจิตมันรับรู้ได้อย่างไรล่ะ?

เพราะว่าร่างกาย สภาวะร่างกาย ร่างกายเป็นรวงรังของโลก จิตใจถ้ามันมีกิเลส มันก็ยิ่งเป็นรวงรังของโลกมากขึ้นไปใหญ่ แต่จิตใจที่มันมีรวงรังของโลกแล้วมันไปแบกร่างกายที่มีรวงรังของโลก มันก็เจ็บไข้ได้ป่วยกันไปใหญ่เลย พอเจ็บไข้ได้ป่วยกันไปใหญ่เลยเราก็ศึกษาธรรมพระพุทธรเจ้าใช่ไหม? นี่อาทิทิวสัจญา แล้วเราก็ไปรื้อค้นในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก็ไปดูแลคนเจ็บ คนป่วยเราก็สังเวช

นี่สังเวช ศึกษาทางโลกเป็นอย่างนี้ ศึกษาทางโลกเป็นอย่างนี้ แต่นี่จะมาปฏิบัติเอาความจริงของใจใจ เอาความจริงของใจเพราะว่าถ้าเราจะนึกถึงอาการป่วยใดๆ ของตนเองเพื่อพิจารณาจิต ทำอย่างไรมันจะวางใจไว้เป็นกลาง นี่เพราะเราคิดว่าวางใจไว้เป็นกลาง ถ้าเราพุทโธ พุทโธ พุทโธ ถ้าจิตมันปล่อยเข้ามาจะ ใอันมันหายหมดแหละ นี่ถ้าหายหมดนะ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาครูบาอาจารย์บางองค์ท่านเจ็บไข้ได้ป่วยของท่านเลย

อย่างเช่นหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นท่านมีโรคประจำตัวของท่าน ท่านมีโรคประจำตัวเรื่องท้องของท่าน ท่านมีโรคประจำตัวตลอด สุดท้ายแล้วท่านพิจารณาของท่านนะ ท่านสละตายเลย นั่งจนจิตมันรวมหมด อาการที่โรคประจำตัวนั้นหายเลย หายของท่านได้ ธรรมโอสถ แต่ แต่คนจะเป็นอย่างนี้ได้จิตใจต้องเข้มแข็ง จิตใจต้องมีหลัก ถ้าจิตใจที่มีหลัก เวลาพิจารณาไปมันต่อสู้อย่างมันไป แต่พวกเรานี้เราหวังจะหายไป เราหวังจะหาย แต่เรามีกิเลสหน้า แล้วเวลาปฏิบัติไป แล้วเมื่อไหร่มันจะวางใจเป็นกลาง

มันจะวางใจเป็นกลาง วางใจเป็นกลางนี้มันเป็นคำถามนะนี่ วางใจเป็นกลางเพราะเราคิดว่าวางใจเป็นกลางมันไม่ไปข้างใดข้างหนึ่ง คือเจ็บกับปวด ไม่ไปข้างใดข้างหนึ่ง วางใจเป็นกลางก็คิดว่าจะหาย นี่เราคิดของเราเองไง แล้วเราพุทโธ พุทโธ พุทโธ

หรือ ปัญญาอบรมสมาธิเข้าไปมันปล่อยนะ ถ้ามันปล่อย ปล่อยถ้ามันหายมันปล่อยวาง
 นั้นเลย ถ้าคนที่ เป็นโรคเรื้อรังนะ เวลาพิจารณาไป พิจารณานะ พิจารณาถึงความเจ็บไข้
 ได้ป่วย เวลามันปล่อยนะธรรมโอศถหายจากโรคนั้นเลย หายเลย ถ้าหายเลย แต่ต้องคนที่
 จิตใจเข้มแข็ง คนที่จิตใจที่เป็นสัมมาสมาธิที่มีธรรมโอศถตามความเป็นจริง แต่ถ้าจิตใจ
 คนที่อ่อนแอ มันปล่อยชั่วคราว มันปล่อยอาการปวดในปัจจุบันเท่านั้น แล้วเวลาออกจาก
 สมาธิมาก็ปวดเหมือนเดิม แล้วไม่หายด้วย ไม่หายด้วย

เวลาไม่หายก็มี หายก็มี มันอยู่ที่อำนาจวาสนาบารมีธรรมของจิตดวงนั้น ถ้าจิต
 ดวงนั้น เวลามันปล่อยนะ อาการเจ็บปวดปัจจุบันหายหมดเลย นี่วางใจเป็นกลางหรือ
 เปล่า? มันหาย ใจนี้เด่นชัดมากเลย แล้วโรคภัยไข้เจ็บนั้นก็หายไปด้วย ไม่เป็นอีกเลย ครู
 บออาจารย์ที่มีโรคประจำตัวนะ มีโรคประจำตัว จนโรคประจำตัวนั้นขาดกันไป จนสิ้น
 กันไป จะไม่มีมาอีก อย่างเช่นปวดหัวเรื้อรัง ปวดท้องเรื้อรัง นี่มีไข้เป็นเรื้อรัง ความเรื้อรัง
 ถ้าพิจารณาถึงที่สุดแล้วขาดเลย จบกันไปเลย โรคนั้นหายหมด นี่ธรรมโอศถ ถ้าธรรม
 โอศถมันเป็น ในวงกรรมฐานเขาจะรู้ว่าใครทำได้บ้าง ใครทำไม่ได้บ้าง อย่างเช่นหลวง
 ตาท่านพูดบ่อย

“ถ้าคนไม่เคยรวมใหญ่ คนไม่เคยภาวนา จิตมันไม่รวมลง จะไม่รู้อาการแบบนี้”

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเป็นโรคภัยไข้เจ็บ แต่จิตใจของเราพิจารณาของเราไม่เป็น
 อย่างนั้น เราจะไม่รู้อาการแบบนี้ แต่ถ้าอาการแบบนี้ขึ้น ถ้าครูบาอาจารย์ที่ทำได้ท่าน
 รู้อาการแบบนี้ แล้วท่านอธิบายแบบนี้ได้ นี่หลวงตาท่านพูดบ่อย

“ถ้าจิตใจใครเข้มแข็ง ถ้าพิจารณาธรรมโอศถนะพิจารณาได้ แต่ถ้าจิตใจไม่
 เข้มแข็งไปหาหมอเถิด ไปหาหมอเถิด อย่าปล่อยไว้เรื้อรังจนเวลาไปหาหมอแล้วโรคภัย
 ไข้เจ็บมันรุนแรงแล้ว”

นี่มันต้องมีคนที่จิตใจเข้มแข็งพอแล้วสละตาย ถ้าสละตายไปแล้วนะ เพราะคำว่า
 สละตาย ก่อนนั้นเราสละตายแล้ว พอเราสละตายแล้วมันจะมีอะไรอีกไหม? ถ้าคนเรา
 เราทั้งชีวิตเรามาตั้งแต่ก่อนนั้นแล้ว จะเจ็บ จะปวด จะอย่างไรเชิญตามสบายเลย คือสละตาย
 แล้ว พอ สละแล้วมันจะไม่มีความไปกว่านั้น นี่สละตายสู้กับมัน พอจบแล้ว
 นะหาย แต่ส่วนใหญ่มันสละตายแต่เขียนพินัยกรรมไป เขียนแต่ ต.เต่า สระอา ย.ยักษ์

เขียนปะไว้ นี่สละตายตัวหนังสือใจ แต่จิตกูไม่ยอม พอเจ็บหน้อยมันวิ่งหนีแล้ว มันสละตายแต่ตัวหนังสือ มันไม่สละตายจริง ถ้าไม่สละตายจริงมันไม่เป็นความจริงหรือ ถ้าไม่เป็นความจริง นี่ถ้าสละตายมันจบนะ

ฉะนั้น จะบอกว่า

ถาม : ถ้าเราจะนึกถึงอาการปวดใดๆ ของตนเองเป็นการพิจารณาในจิต นี่พิจารณาในจิต เห็นไหม ทำอย่างไรจึงจะวางใจให้เป็นกลาง ไม่ทรมนทรมายกับอาการปวดนั้น

ตอบ : อย่างเช่นการปวดหลังมันทรมนทรมายเพราะเมื่อเราอยากหายปวด หรือเวลาปวดแล้วเราเอาจิตไว้ เราฟังเทศน์อยู่ ๒ วันนี่ มีอยู่พระองค์หนึ่งเทศน์บอกว่าเอาจิตไปไว้ที่ตรงนั้นๆ โอ้โฮ เราฟังแล้วเศร้ามากเลย นี่ไงถ้ามันทรมนทรมาย เอาจิตไว้มันยังทรมนทรมายใหญ่ มันมีทรมนทรมาย มันมีอาการอย่างไรก็แล้วแต่ วางชะกลับมาที่พุทโธ กลับมาที่สติ

อย่างเช่นคำว่าพุทโธซัดๆ ของเรานี้แหละ ถ้าพุทโธซัดๆ ของเรานะคือจิตมันเป็นเอกเทศ มันซัดๆ ในตัวมันเอง มันจะไม่ไปหยิบฉวยสิ่งใดให้เป็นสิ่งที่ทรมนทรมาย ทรมนทรมายเพราะเราไปหยิบฉวยสิ่งนั้นโดยที่เราขาดสติ เราไม่รู้ตัวเรา แล้วเราไปทรมนทรมาย การทรมนทรมายเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา แล้วจะให้มันหายจากเราเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าเราโยนความทรมนทรมายนั้นทิ้งโดยตั้งแต่นั้น เราเอาจิตเราไว้กับพุทโธ เอาจิตเราไว้กับผู้รู้ ถ้าเอาจิตไว้กับผู้รู้ อาการทรมนทรมายจะเกิดขึ้นไม่ได้ เพราะจิตมันอยู่กับผู้รู้ จิตมันอยู่กับพุทโธ

อาการทรมนทรมายเพราะเราไปรับรู้มัน มันถึงทรมนทรมาย แต่ถ้าเราทิ้งตั้งแต่นั้นแล้วอยู่กับพุทโธซัดๆ แต่คนพุทโธซัดๆ ไม่ได้ มันอยู่ไม่ได้ เพราะอยู่กับผู้รู้ ผู้รู้มันออกไปรู้ อาการทรมนทรมาย ผู้รู้มันออกไปรับรู้อาการปวด ผู้รู้นี้ขาดสติมันถึงหยิบฉวยทุกอย่างที่มันคิดว่าเป็นที่พึ่ง หยิบฉวยเป็นที่พึ่ง ปวดๆ ทั้งที่มันจะทิ้งอาการปวด แต่มันก็ไปเกาะที่อาการปวด มันถึงมีความรู้สึกปวด แต่ถ้ามันอยู่กับพุทโธ พุทโธซัดๆ มันไม่ไปรับรู้อาการปวด

อาการปวดมันเกิดขึ้น แต่มันไม่ออกรู้อาการนั้น มันรู้ตัวที่ผู้รู้มัน อาการนั้นมัน กระตุ่น มันอยากให้อึดไม่รับรู้ ถ้าจิตมันขาดสติ จิตไม่มีกำลังมันก็ออกไปจับด้วยอาการ ผลอ พอจะไปจับอาการนั้นผลอเนมันก็เกิดอาการทუნทุราย อาการปวด อาการต่างๆ แล้วมันเป็นอย่างนี้โดยธรรมชาติ เพราะสัญชาตญาณของจิตมันชอบรสชาติอย่างนั้น ทั้งๆ ที่รังเกียจ ทั้งๆ ที่ไม่ต้องการ แต่มันก็ไปหยิบ ไปฉวย แล้วก็บอกว่ามันทำไมทუნทุราย มันทำไมปวด ปวดเพราะมันโง่ จิตมันโง่มันถึงไปจับ แต่ถ้ามีสตินะพุทโธ พุทโธ ชัดๆ ปัญญาอบรมสมาธิชัดๆ แล้วมันเกิดอาการปวด

ปวดมันก็คือปวดไม่เกี่ยว เรากำลังพิจารณาให้มันรู้แจ้งอย่างนั้นโดยการใช้ปัญญา ปัญญา มันจะแยกแยะ มันจะฟาดฟัน อาการทუნทุรายจะจบไป ถ้าสิ่งนี้จบไป นี้ที่ว่ารวมลง ไม่ใช่วางใจเป็นกลาง คำว่าวางใจเป็นกลาง การว่าวางคือมันมีอยู่ เห็นไหม คำถามนี้

ถาม : ทำอย่างไรถึงจะวางใจได้

ตอบ : วางที่ไหนล่ะ? วางไว้ที่ปวดมันก็ปวด วางไว้ที่ตรงกลางมันก็วางไว้ตรงกลาง เดียวมันก็จะไปเจ็บไปปวด ไปวางไว้ที่ว่าง เดียววางไว้มันก็ออกไปอีก เพราะคำว่าวางคือถือตัวตนอยู่ แต่ถ้ามันเป็นจริงนะ ใจมันพิจารณาของมันไป เวลามันปล่อยของมันไป มันปล่อยหมด มันว่างหมด มันทิ้งหมด แล้วมันเป็นตัวของมันเองโดยธรรมชาติของมัน แล้วมันเป็นการวางใหม่ล่ะ? มันรู้จริงของมัน ทีนี้คำว่าวาง มันวางหมายความว่ามันวางโดยข้อเท็จจริงของมัน คือเอามาเป็นสมมุติบัญญัติ เอามาสื่อความหมายกัน แต่ความจริงเป็นแบบใดล่ะ? แต่บอกว่าเราทำอย่างไรถึงจะวางได้ มันก็ไปติดกันที่วิธีการไง

ทฤษฎี ทุกคนไปคิดที่ทฤษฎี แล้วใช้ทฤษฎีนี้เป็นผล นี่วางใจอย่างนั้น ทำอย่างนั้นๆ นั้นเป็นทฤษฎี เห็นไหม เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า พวกเราได้เรือ ได้รถกันมาคนละลำ เรือลำหนึ่ง เราจะขึ้นจากเรือเราก็ต้องเข้าฝั่ง แล้วขึ้นจากเรือมา นี่จะไปไหนก็แล้วแต่เราอาศัยรถของเราไป แล้วเราก็ลงจากรถนั้นไปถึงสถานที่นั้น รถกับเรื่อนั้นนะ นี่วางใจ วาง มันยังมีกิริยา มันมีต่างๆ อยู่ วางใจ ขับรถมาจะจอดที่ไหนก็วนอยู่นั่นล่ะ เราจะขึ้น ขึ้นไม่ได้สักที วนอยู่นั่นแหละ แล้วมันอย่างไร?

มันก็ทუნทุรายอยู่นั่นไง ก็ทუნทุรายกับรถนั่นไง ก็ไม่มีที่จอด ยังหยุดหงิดอยู่ที่นี่หาที่จอดรถไม่ได้ นี่หยุดหงิดอยู่นั่นแหละ แล้วจะวางอย่างไรล่ะ? ก็วางในรถนั่นแหละ

วางไม่พ้นหรอก แต่ถ้าเราทำของเรา รอดจุดแล้วเราขึ้นมามันทั้งหมด ทั้งอาการ ทั้งวิธีการ เราถึงไม่ไปเถียงกันที่นั่น นี่เวลาคนปฏิบัติเขาจะรู้อย่างนี้ นี่พูดถึงข้อที่ ๑

ถาม : ๑. เราจะนึกถึงหรืออาการปวดใดๆ ของตนเองเป็นการพิจารณาจิต ทำอย่างไรจึงจะวางใจเป็นกลางได้ ไม่ทรมนทรมายกับอาการปวดของตนเองนั้น อย่างเช่น กรณีปวดหลังมากๆ

ตอบ : อันนี้อธิบายแล้วข้อที่ ๑

ถาม : ๒. ถ้านึกถึงคนป่วย และโรคต่างๆ ที่เคยประสบมาก่อนหน้านี้ ทำอย่างไรจึงจะวางใจเป็นกลางได้โดยไม่เศร้าสลดครับ

ตอบ : เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เจ็บปวดมันอาการเวทนากาย เวทนาจิต เวทนาภายก็ ทรมนทรมาย เวทนาจิต จิตก็แบกหามทรมนทรมายด้วย เวทนาจิตไม่ต้องทรมนทรมายอะไรเลย นั่งเฉยๆ มันก็ซีเรียส มันก็เครียด อู้ฮู นั่งเฉยๆ ไม่มีใครมาว่าอะไรเลยนะ จิตมันก็รับไม่ได้ นั่นล่ะเวทนาจิต

ฉะนั้น ย้อนกลับมาข้อที่ ๒

ถาม : นึกถึงคนป่วยและโรคต่างๆ ที่ประสบมาก่อนหน้านี้ จะวางใจอย่างไร

ตอบ : จะวางใจอย่างไร เพราะจิตมันมีสัญญา สัญญามันสร้างภาพขึ้นมา วางใจอย่างไรล่ะ? ถ้าวางใจนะ วางใจมันก็สติ ถ้าวางใจนะเราก็กำหนดพุทโธของเรา กำหนดพุทโธของเรา นี่พิจารณาของเรา ปัญญาอบรมสมาธิของเรา พิจารณาของเรา ถ้าพิจารณาพิจารณาเรื่องอะไรล่ะ? เรื่องที่แล้วๆ มันก็ผ่านมาแล้ว เรื่องคนเจ็บไข้ได้ป่วยก็เวรกรรมของเขา

นี่หมอดีๆ นะเขามีเมตตาของเขา เขารักษาคนไข้ เขาอยากให้เห็นคนที่เจ็บไข้ได้ป่วยหายให้หมดเลย แต่เวลารักษาไปแล้ว คนไข้ถ้าจิตใจเข้มแข็ง ทำตามหมอบอก ไม่กินของแสลง ไม่ปฏิบัติตนให้เข้ากับโรคภัยไข้เจ็บนั้น คนไข้ที่เชื่อฟังหมอ แล้วหมอมิเจตนาที่ดี เขารักษากันนะมันก็หาย หมอที่มีเจตนาที่ดี ไปสอนคนไข้ คนไข้ที่จิตใจเขาอ่อนแอ พูดอย่างไรเขาก็ฟังไม่ได้ บอกให้ทำอย่างไรเขาก็ทำไม่ได้

นี่หมอก็มีความปรารถนาอยากให้คุณไข่นั้นหายเป็นปกติเหมือนกัน แต่คนไข้มันไม่สามารถมีความเข้มแข็งจะช่วยเหลือตัวเองได้เลย เขาทำเอาแต่ใจของเขา เขาอยากหายแต่เขากินของแสลงตลอด เขาทำอะไรเพื่อความเจ็บไข้ได้ป่วยของเขาตลอด อย่างนั้นมันก็รักษาหายได้ยาก นี่หมอกคนหนึ่ง เวลารักษาคนไข้ คนไข้ที่ดี คนไข้ที่ดีก็รักษาง่าย คนไข้ที่ไม่ยอมช่วยเหลือตัวเองเลย คนไข้ที่เอาแต่ใจตัวเอง คนไข้นั้นก็รักษาได้ยาก คนไข้บางคนปานกลาง เชื่อบ้าง ไม่เชื่อบ้าง

นี่ก็เหมือนกัน นี่ว่าเราเห็นคนป่วยไป เห็นคนป่วยแล้วประสบการณ์ที่เห็นมา มันทำให้จิตใจสลดสังเวช แล้วเราจะวางใจเป็นกลางอย่างไร ถ้าเราวางใจเป็นกลาง นี่ให้ดูใจของเรา ถ้าใจของเรามันไปยึดเขา มันไปยึด ไปแบกหามเขามันก็สลดสังเวช เราอยากให้เราหายไหม? เราอยากให้เราเจ็บไข้ได้ป่วยไหม? ไม่มีใครอยากให้เราเจ็บไข้ได้ป่วยเลย แต่เวรกรรมของใคร ใครทำของเขามา เขาก็เป็นของเขาอย่างนั้น ถ้าของเขาอย่างนั้น เขาตั้งใจรักษาของเขา เขาพยายามจะออกจากโรคนั้น เขาก็ต้องดูแลรักษาตัวของเขา ถ้าจิตใจเขาเจ็บไข้ได้ป่วย จิตใจเขาเจ็บไข้ได้ป่วย เขามีแต่ความน้อยเนื้อต่ำใจ คิดแต่ทำร้ายตัวเองอยู่ ถ้าเขาได้สติขึ้นมาเขาหายของเขา

นี่มันไม่มีใครแบกโลกได้ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา จะสอนใครได้อย่างไรหนอ? จะสอนใครได้อย่างไรหนอ? จนตัวเองคิดได้หนึ่งแล้วเวลาพรหมมานิมิตหนึ่ง แล้วนี่เวลารื้อสัตว์ขนสัตว์ ก็รื้อสัตว์ขนสัตว์แต่ผู้ที่มีอำนาจวาสนาเท่านั้น พระโมคคัลลานะต่อว่าพระพุทธเจ้าบ่อย ทำไมไปเอาคนนั้น ทำไมไม่เอาคนนี้ ไปเอาคนนั้น พระพุทธเจ้าบอกเอ็งไปเอาดูดี ลองไปเอาดู พระโมคคัลลานะก็ไปเอาดู ไม่ได้หรอก ไม่ได้ ไม่ฟังหรอก ถ้าเขาไม่ฟัง เดินเฉียดพระพุทธเจ้าอยู่เขายังไม่ฟัง พระพุทธเจ้า เทวทัตขนาดอยู่กับพระพุทธเจ้าแท้ๆ ยังไม่ฟังพระพุทธเจ้าเลย นี่เวลากิเลสตัดหาความทะยานอยากของเขา

นี่ก็เหมือนกัน แม้แต่พระพุทธเจ้ายังไม่แบกโลกเลย แล้วนี่เขาว่าผมกำลังจะบวช ยังไม่ได้บวชเป็นพระด้วย แล้วจะไม่ให้เศร้าสลดเลย ไม่ใช่พระอรหันต์นี่จิตใจจะได้เบิกบานตลอดเวลา เราไม่ใช่พระอรหันต์ เราเป็นคนมีกิเลส มันมีของมัน แต่เราใช้ปัญญาไป เราใช้ปัญญา ข้อที่ ๑ นั้นเรื่องอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของร่างกาย ข้อที่ ๒ มันเป็นเรื่องอาการเจ็บป่วยของจิต นี่ถ้าจิตมันมีกิเลส มันเจ็บป่วยอยู่นี้มันก็มีโรค มันก็สะท้อน นี่

ธรรมโอสถๆ รักษาได้ทั้งร่างกาย รักษาได้ทั้งจิตใจ นี่ธรรมโอสถนะ เพราะจิตใจเราเจ็บไข้ได้ป่วยเราถึงมีกิเลสในใจอยู่ เราถึงต้องทุกข์ยากกันอยู่ที่นี่ ถ้าเรารักษาหาย รักษาหายมันหายหมดเลย กิเลสคือโรคภัยไข้เจ็บมันจะเบาลงๆ นี่ถ้ารักษาได้เราก็ดูแลเรา

นี่พูดถึงรักษานะ นี่ยังไม่ทันบวชเลยมันยังมีปัญหาขนาดนี้ แล้วถ้าบวชเข้าไปนะเราต้องมีสติปัญญาของเรา นี่มีโรคภัยไข้เจ็บ เราปวดหลังของเรา ดูแลร่างกายเราให้แข็งแรง ดูแลร่างกายของเราพอสมควร แล้วรักษาใจของตัวเอง ถ้ารักษาใจของตัวเองนะ ถ้ารักษาใจของตัวเอง ถ้าจิตใจเรา ถ้าเราทำของตัวเองเราได้ คนอื่นเขาเห็นว่าเรานี้เป็นคนเจ็บไข้ได้ป่วยมา แล้วเราหายได้อย่างไร เขาก็อยากหายเหมือนกับเรา เราก็อำนาจของเราตามความจริงของเรา

ถาม : ๓. การบริการมสลับจนอารมณ์สงบ กับพิจารณาอาการเจ็บป่วย หรือคนป่วย ควรเน้นหนักทำส่วนใดมากกว่ากันครับ

ตอบ : การบริการมสลับจนอารมณ์สงบ นี่ถ้ามันบริการมก็บริการม ถ้าสลับมันก็เปลี่ยนแปลงไป เพราะเขาบอกว่าเขาพึ่งเทศน์เรามาเยอะแล้ว นี่เวลาเทศน์จะเน้นย้ำตรงนี้ เน้นย้ำตรงที่ว่าเราต้องมีสติ พอมีสติแล้วถ้าคำบริการมเราบริการมไป จนกว่าเราทำบริการมแล้วมันไม่พัฒนา มันไม่เจริญขึ้นมา นี่ถ้ามันไม่ยอมรับฟังเหตุผลเราก็อใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะเวลาหลวงตาท่านสอน ท่านสอนบอกว่าเวลาภาวนา เห็นไหมไม่ใช่ภาวนาแบบคนโง่แบบหมาตาย เดินจงกรมแบบหมาตายเลยละ

หมามันตายคือมันนอนแล้ว หมาตายคือมันไม่มีชีวิต มันไม่กระดุกกระดิก นี่เดินจงกรมก็สักแต่ว่าเดิน เดินตาแต่อยู่อย่างนั้นแหละ เวลานั้นสมาธิก็นั่งสมาธิ เอาใจไว้ไหนก็ไม่วู้ ฉะนั้น เวลานั้นสมาธิ เดินจงกรมมันต้องมีอุปาย คำว่าใช้คำบริการมสลับใช้อารมณ์ถ้าเรามีอุปาย เห็นไหม มันดึงเครียด มันภาวนาแล้วไม่ได้ เราวางเลยถ้ามันอยากคิดนะพิจารณาอารมณ์ อารมณ์อะไรมันเกิดขึ้น มีสติตามไป มันก็เป็นธรรมารมณฺ์ ธรรมารมณฺ์พิจารณาไปปัญญาอบรมสมาธิ นี่ถ้าไม่อย่างนั้นมันดึงเครียดแล้วมันเป็นไปไม่ได้ มันไม่เจริญก้าวหน้า

พอพิจารณาปัญญาอบรมสมาธิ พิจารณาบ่อยครั้งเข้าๆ ถ้ามันหยุด มันหยุดทำอย่างไรต่อ? ทำอย่างไรต่อเราก็อำหนดพุทฺธโรตเนื่องกันไป พุทฺธโรตเนื่องกันไป หักใจ

ให้เป็น ถ้าหัดใช้ให้เป็นมันก็เหมือนรด คันเร่งกับเบรกมันก็มีตลอดไป รดจะออกตัวเรา ต้องเหยียบคันเร่ง แต่ถ้ามีอุปสรรคข้างหน้าเราต้องเหยียบเบรก จะเข้าโค้ง จะจอดมันต้องมีเบรกคอยประคองให้จอดอยู่เข้าที่ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติปัญญา มีคำบริกรรม ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เรายังรักษาใจเรา พัฒนาใจของเราขึ้นไป ฝึกหัดใช้ตรงนี้ให้มันเป็น ถ้าภาวนาเป็นขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์

แล้วภาวนา ตรงนี้สำคัญมากเลย สำคัญมากเลยพื้นฐานเบสิกนี่แหละสำคัญที่สุด เพราะเบสิกมันไม่มี ถ้าคนทำพื้นฐานไม่ได้ ถ้าเราทำความเข้าใจเราไม่ได้เราจะทำอะไรกัน มันไม่มีพื้นฐานเลย เอาพื้นฐานมาจากไหนกัน เวลามานี้ก็ปล่อยวาง วางใจให้เป็นกลาง มันเป็นคนกลางมีความอยากภาวนาไม่ได้ ไม่มีความอยากเลยก็หุ้ยนตังใจ หุ้ยนตังมันไม่มีชีวิตใจ ทำงานดีกว่ามนุษย์อีก นี่คนมันมีชีวิต คนมันมีจิต จิตนี้ธาตุรู้ ธรรมชาติที่รู้มันมีวิชา มันไม่รู้จักตัวมันเอง ปรรณนายอยากจะพันทุกข์ ปรรณนายอยากให้คนทำแต่คุณงามความดี ทำไปแล้วล้มลุกคลุกคลานตลอดเลย แล้วจะทำอย่างไรต่อไป?

นี่ถ้าเป็นทางโลกนะ คนที่ขาดสติ คนที่ไม่มีครูบาอาจารย์นะ บอกเออ นี่ใจปฏิบัติธรรมแล้วสบายๆ สบายในโลกนี้ใจ สบายในวัฏฏะนี้ มันปฏิบัติอยู่ในวัฏฏะนี้ มันไม่พันไปไหนหรอก ถ้ามันจะพันไปมันต้องทำความเข้าใจ คือให้กิเลสมันไม่ทันปัญญาของเรา แต่ถ้ากิเลส สมุทัยมันมาพร้อมกับสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง นี่สมุทัยมันเจอปัญญา เจอมาตลอดเลย แล้วก็บอกว่าปฏิบัติแล้วดีๆ ดีสิ ดีเพราะกิเลสมันสบายใจได้ เออ ไอ้คนๆ นี้ปฏิบัติแล้วมันอยู่ในโอวาทของเรา ถ้าปฏิบัติอยู่ในโอวาทมันไม่ไปไหนหรอก มันก็ปฏิบัติอยู่ในโอวาทนี้แหละ มันไม่พันจากน้ำมือเราไปหรอก มันก็สบายใจ พอสบายใจก็เลยไม่คิดเลย เออ สบาย สบาย

ปฏิบัติแล้วสบายนะ ธรรมฐานนี้ปฏิบัติแล้วจีทุกซ์ โอัย จะอยู่ป่า อยู่เขา เนตัสซิกเอย ออกอาหาร โอ้อโฮ พวกนี้จีทุกซ์ ปฏิบัติแบบทุกซ์นิยม เขาว่า สัจจะนิยม ความจริงมันเป็นแบบนี้ ถ้าความจริงเป็นแบบนี้เราทำตามความเป็นจริงของเรา ถ้าความเป็นจริงของเรา เริ่มต้นบริกรรมกับปัญญาอบรมสมาธิ คันเร่งกับเบรกเราใช้ไปพร้อมกัน แล้วเบสิกพื้นฐาน เพราะการปฏิบัติยากที่สุดคือตรงนี้

การปฏิบัติเริ่มต้น ถ้าเรายังเข้าทางไม่ถูก เห็นไหม เวลาเขาแข่งม้าเนเขาเอาม้าเข้าของ สนามม้าเขาแข่งม้า เอาม้าเข้าของ พอเขาเปิดของม้ามันจะวิ่งพรวดเลย นี่เขาแข่งม้ากัน แล้วม้าเราอยู่ในป่ามันเข้าของไม่ได้ มันไม่มีของให้เข้า แล้วจะไปแข่งกับใครล่ะ? มันก็วิ่งอยู่ในป่านั้นล่ะ แหม สบาย อิสระ วิ่งอยู่ในป่านั้น อู๋ ม้าเหรียญทองเลย โอ๊ย แข่งมาชนะทุกสนาม แต่มันไม่เคยเข้าของ มันไม่รู้วิธีแข่งเป็นแบบใด นี่เบสิก การกระทำของเรา ถ้าจิตเราไม่สงบเราไม่ได้เข้าของนั้น

จุดสตาร์ทนะ จุดสตาร์ทคือสติปัญญา ๔ แล้วก็บอกว่าสติปัญญา ๔ คุณสกาย เวทนา จิต ธรรม ปฏิบัติแบบสติปัญญา ๔ มันก็ม้าในป่านั้นล่ะ มันวิ่งอยู่ในป่านั้นล่ะ สติปัญญา ๔ สติปัญญา ๔ มันควบอยู่ในป่านั้น สติปัญญา ๔ สติปัญญา ๔ แต่มันไม่เคยเข้าของ พอไม่เคยเข้าของมันไม่มีโอกาสได้แข่งหรือ มันไม่ได้ด้วยคาร์บีหรือ ไม่มีเวลาเขาแข่งม้าประจำปีของเขา กว่าจะได้แข่งนะมันต้องแข่งสนามภูธร แข่งสนามต่างๆ มา จนกว่าจะมีโอกาสได้เข้าทำเนียบ เข้าทำเนียบถึงมีโอกาสได้แข่งนัดสำคัญ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตเราสงบ นี่เบสิกๆ สำคัญ เราจะได้เข้าของไหม? เข้าของต้นปากชอยใจ เขตเริ่มต้นจุดสตาร์ท จุดสตาร์ทของอริยสัจ นี่ไงถ้าใครไม่เห็นตรงนี้เข้าตรงนี้ไม่ได้ ถ้าเข้าตรงนี้ไม่ได้ วิธีการที่เขาทำอยู่นี้ม้าในป่า มันวิ่งของมันอยู่ในป่านั้นล่ะ สติปัญญา ๔ สติปัญญา ๔ อยู่ในป่านั้นล่ะไม่เคยเข้าของ ถ้าเข้าของ เบสิกๆ ที่บอก เพราะเขาบอกว่าตรงนี้สำคัญ แล้วพวกโยมจะถามว่ามันสำคัญอย่างไร? อะไรสำคัญ? สำคัญอย่างไรถึงเรียกว่าสำคัญ ก็สำคัญนี่ไง คำว่าเบสิก พื้นฐาน ถ้าทำความสงบของใจได้ ทำความสงบของใจ ถ้าใจมันเห็นตามความเป็นจริงมันจะได้เข้าของ ถ้าเข้าของได้มันจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

นี่ถ้ามันเข้าของได้ มันเห็นได้ นี่ต้นทาง จุดสตาร์ทจากที่นี่ ถ้าจุดสตาร์ทจากที่นี่ มันจะสตาร์ทออกจากจิตติจิตของเรา จิตติจิตคือปุถุชน คือการสภาวะ สถานะของมนุษย์ สถานะของมนุษย์ที่เกิดมาพบพุทธศาสนา นี่เราเป็นปุถุชน แล้วก็กลายเป็นปุถุชนถ้าจิตมันสงบ ถ้าจิตมันสงบได้มันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมมันก็โศคาปัตติมรรค นี่เข้าของ ถ้ามันโศคาปัตติมรรค ถ้ามันพิจารณาของมัน มันแข่งขันของมัน มันสตาร์ทของมันออกไปได้ มันก็จะเป็นประโยชน์กับมัน ถ้าเป็นประโยชน์กับมัน นี่ที่ที่สำคัญๆ

สำคัญตรงนี้ สำคัญตรงจุดเริ่มต้น ถ้าเริ่มต้นมันพัฒนาของมันได้ พื้นฐานที่มันทำของมันได้ มันยากมันยากตรงนี้

นี่นักปฏิบัติที่มันล้มลุกคลุกคลานกันอยู่ตรงนี้ แล้วล้มลุกคลุกคลาน เวลามันสงบ เพราะมีคนมาถามมาก เมื่อก่อนเวลาเขาบอกใช้ปัญญาไปกว้างขวางแล้วแหละ แล้วมาหาเราเราให้ทำ เขาก็ร้อง ฮือๆ พอจิตเขาพิจารณาของเขา ที่เขาเห็นของเขาตามความจริงของเขา แล้วมันก็แค่นั้นแหละ มันก็วนอยู่อย่างนั้นแหละ เบสิก เบสิกมันก็วนอยู่อย่างนั้นแหละ

การฝึกหัด คุณนักกีฬา จังหวะจะโคลนวางเท้า วางกิริยาให้ถูกต้อง เขาทำไปทำมา มันก็วนอยู่นั้นแหละ พอจิตเขาเข้าที่ พอมาหาเรานะ ก็บอกเขาดังนั้นแล้วไง เขาร้อง โอ้อโฮ โอ้อโฮ เลยนะ เพราะอะไร? เพราะโดยพื้นฐาน โดยพื้นฐานเราว่าเราใช้ปัญญาๆ ปัญญาของเรา เราใช้ปัญญาของเรา ตรรกะมันละเอียด มันพิจารณาไปเราก็อู้สู ซาบซึ้งๆ ไป แล้วพอบอกว่านี่ปัญญาแล้วไง ปัญญาแล้วไง นี่โลกีย์ปัญญา นี่เบสิกทั้งนั้นเลย แล้วเบสิกนี้มันเบสิกที่ว่ามันเห็นแก่ตัวไง

ในการเล่นกีฬา นักกีฬานะ ถ้านักกีฬาเห็นแก่ตัว ฟุตบอล ถ้าคนไหนเห็นแก่ตัว เขาคัดออกจากทีม เพราะมันหวงลูกบอล มันไม่จ่ายให้คนอื่นได้เล่น ทีมนั้นจะไปไม่ได้ นักกีฬาที่เห็นแก่ตัวเล่นเป็นทีมไม่ได้ นักกีฬาที่จะเล่นเป็นทีมเขาต้องมีจิตใจที่เปิดกว้าง ตรงไหนที่เป็นประโยชน์เขาจะรีบส่งบอลให้นักกีฬาต่อไปเล่นได้คะแนน เล่นเชิงรุกได้ ประโยชน์มากกว่า แต่ถ้านักกีฬาเห็นแก่ตัวนะมันได้บอลมันจะหวงบอล มันจะเลี้ยงของมันอยู่นั่นละ จนเสียเปรียบ เสียทุกอย่างเลย นี่นักกีฬาเห็นแก่ตัวเขาคัดออกจากทีม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราจะมาภาวนา นั่นก็ของเรา นี่ก็ของเรา เราก็ใช้ปัญญาของเรา เรารู้ของเรา ถ้าเห็นแก่ตัวอย่างนี้เขาไม่ให้เข้าทีม มรรคไม่ให้เข้ามาใกล้เลย มรรคมันจะค้นออกไปไกลๆ มันจะย่นไว้เลยมรรค อย่าเข้ามา ไอ้คนนี่มันเป็นจิตใจที่เห็นแก่ตัว จะเข้ามรรคไม่ได้ ไม่มีทาง แต่ถ้าเราพุทโธ พุทโธ พุทโธจนจิตสงบเข้ามาเราไม่เห็นแก่ตัว มีสิ่งใดเราเสียสละหมด เราเปิดกว้างหมด เปิดกว้างหมด มันจะเข้าทีมไหนเขาก็ต้องการนักกีฬาแบบนี้ นักกีฬาที่เห็นแก่ทีม นักกีฬาที่เห็นแก่ส่วนรวม นักกีฬาที่เห็นแก่สาธารณะ เขาแสวงหานักกีฬาอย่างนี้ เขาหาช่างเผือกอย่างนี้

ถ้าได้อย่างนี้มา มรรคนี่ มรรคก็ต้องการคนอย่างนี้ มรรคก็ต้องการจิตใจที่เปิดกว้างอย่างนี้ ถ้าจิตใจเปิดกว้างอย่างนี้ขึ้นมา พอพิจารณาไป นี่เบสิกมันดี เบสิกดี ม้าก็ได้เข้าช่อง เปิดช่องให้เข้าเลย ม้าอย่างนี้มันนิสัยดีเข้าช่องเลย พอเปิดช่องมันก็วิ่งออกเพราะม้ามันพร้อมมาหมดแล้ว ไอ้ตัวอื่นยังเถียงกันไม่จบเลย ม้าตัวนี้มันเข้าเส้นชัยไปแล้ว นี่มันพัฒนาของมันแบบนี้

นี่เฝ้าพูดถึงว่าการบริการมถัจฉิตมันสงบอารมณ์อย่างไร พิจารณาการเจ็บป่วยของคนอย่างใด ไอ้ที่นี่พิจารณาการเจ็บป่วย เจ็บป่วยร่างกายกับเจ็บป่วยจิตใจ ถ้าพิจารณาเจ็บป่วยจิตใจ จิตใจมันมีกิเลสมันก็เจ็บป่วย ถ้าพิจารณาร่างกาย ร่างกายมันธรรมโอสถ ถ้าพิจารณาจิต พิจารณาถึงกิเลสในหัวใจ อันนั้นจะเป็นอริยสัจ นี่ธรรมโอสถคือการรักษาความเจ็บไข้ได้ป่วยนะ อริยมรรครักษากิเลสในใจของคนนะ ไม่ใช่ว่ารักษาความเจ็บป่วยแล้วมันจะหายจากกิเลสไป ไม่ใช่ หายจากโรคภัยไข้เจ็บ แต่ไม่ใช่หายจากกิเลสหรอก

เวลาจะหายจากกิเลสต้องเป็นอริยสัจ อริยสัจมันจะเข้ามาชำระล้างกิเลส แต่การพิจารณาเจ็บไข้ได้ป่วย การพิจารณามันเป็นการพิจารณาธาตุขันธ์ พิจารณาธาตุขันธ์ด้วยธรรมโอสถ มันรักษาความเจ็บไข้ได้ป่วยได้ แต่ถ้าครูบาอาจารย์ อย่างเช่นหลวงปู่มั่น ประวัตติหลวงปู่มั่นที่อยู่ถ้ำสาริกาท่านก็เป็นโรคท้องร่วง ท่านพิจารณาโรคท้องร่วงของท่านด้วย แล้วท่านพิจารณาเป็นอริยสัจด้วย ท่านพิจารณาท้องร่วง พิจารณาอริยสัจด้วย พิจารณาท้องร่วงมา พอท้องร่วงแล้ว โรคท้องร่วงมันหาย ท่านพิจารณาเป็นอริยสัจไป มันปล่อยกิเลสไปพร้อมกัน ถ้าพร้อมกันมันอีกชั้นหนึ่ง

นี่อำนาจวาสนาของคนมันแตกต่างกันไป ฉะนั้น พิจารณาโรคภัยไข้เจ็บ พิจารณาธรรมโอสถอย่างนั้น หมอมันผ่าตัดมันรักษาคนไข้หมดเลย พระอรหันต์เต็มประเทศไทย นั่นก็เป็นรักษาโรคภัยไข้เจ็บ แต่ถ้ารักษาอาการกิเลสในใจนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง นี่มันเป็นธรรมโอสถ กับอริยสัจ สัจจะความจริงในการปฏิบัติมันเป็นคนละแนวทางการ ฉะนั้น คำว่าธรรมโอสถมันรักษา ถ้าจิตใจเราพัฒนาขึ้นๆ มันจะดีขึ้นนะ

นี่ข้อที่ ๓

ถาม : ๓. การบริการสลับจนอารมณ์สงบเพื่อพิจารณาอาการป่วยหรือคนป่วย ควรเน้นหนักส่วนไหนมากกว่ากันครับ

ตอบ : เราจะพูดอย่างนี้นะ นี่เขาว่า

ถาม : ผมเคยส่งคำถามมามาก พอดีกำลังจะบวชไม่กี่วันนี้ อยากให้หลวงพ่otechnique ผมฟังเทศน์หลวงพ่อดีมาเยอะมาก

ตอบ : เข่าว่านะ ถ้าฟังเทศน์ของหลวงพ่อดีมาเยอะมาก สิ่งนี้พอพูดอย่างนี้มันพอเข้าใจได้ แต่ถ้าไม่ได้ฟังเทศน์หลวงพ่อดีมาเลยนะ ก็ผมถามหลวงพ่อดีๆ ทำไมหลวงพ่อดีต้องมีอารมณ์ขนาดนี้ ทำไมหลวงพ่อดีโกรธขนาดนี้เลย ถ้ามันไม่โกรธ ธรรมมันก็ไม่ออกไป นี่คือสังขาร นี่เวลาคนคิดเขาคิดกันอย่างนั้น ก็ผมถามหลวงพ่อดีๆ ทำไมหลวงพ่อดีใส่ใหญ่เลย (หัวเราะ) อ้าว ก็ถามดีๆ ก็ตอบดีๆ นี่ไง ตอบดีๆ มันถึงจะเป็นธรรมะ

เวลาที่เขาไม่เข้าใจว่าเวลาหลวงปู่มันท่านเทศน์ท่านเสียงดังฟังชัด เขาบอกโอ้โฮ ทำไมเทศน์ออกมาจากอารมณ์ขนาดนั้น เขาไม่รู้เลยว่าธรรมะที่มันสะอาดบริสุทธิ์ ที่เวลา มันฟังเพื่อชำระล้างกิเลสเป็นแบบใด ฉะนั้น ในสังคมใครสังคมเขา สังคมของผู้ที่มายาคติมันก็เป็นแบบนั้น สังคมของนักปฏิบัติ สังคมของผู้ที่ต้องการความจริงเขาต้องการความสะอาด ต้องการความบริสุทธิ์ ต้องการความจริง ความจริงคือความจริง ความจริงเข้ากับความจริง เอวัง